

באיי החופשות נערך

ניסוי אכזרי

בשביל האזרח הישראלי, "החוף-לארץ" מתחיל בקפריסין - השכונה היחידה שבה אפשר לבקר ולבלות.

השבוע נדמה היה שאיי החופשות יהפוך לשדה קרב כפול, כשמילחמתאחים יוונית יוונית תורכית.

מיבחן כפול. הנעשה באי השכן היה מרתק גם מבחינה אחרת: הוא משמש גם כשדה ניסוי פוליטי.

קפריסין היא, רשמית, מדינה דו-לאומית - מדינה בה חיים יחד שני עמים, כשכל אחד מהם מחזיק במסודותיו הנפרדים. במיסגרת חוקה המעניקה לכל עם זכויות מגודרות. הקפריסאים העדיפו פיתרון זה על האלטרנטיבה שנתקבלה בארץ-ישראל: חלוקה בין מדינה קפריסאית יוונית ומדינה קפריסאית-תורכית.

ניסיון זה לא הצליח מלכתחילה. אך אישיותו של מייסד המדינה, הארכיבישוף מאקאריוס, החזיקה את החבילה יחד, בי-תנאים של שלום רופף.

במצב זה היו טמונות פצצות זמן רבות. אחת מהן היתה נוכחותם של מאות קציני גים של צבא יוון, המפקדים על הכוחות המזוינים המקומיים. אלה שאפו זה-זה-מכבר להפיל את שלטון הבישוף ולספח את האי ליוון. הם קיבלו את תמיכתם של הקולונילים הפאשיסטיים השולטים באזונה. מאורעות השבוע היוו על כן מיבחן כפול: מיבחן לכוחה של מנהיגות מתונה לעמוד מול הפיכה צבאית לאומנית, ומיבחן לכוחה של מישטר דו-לאומי לחזיק מעמד.

מיפלגות

מכאן משקמת הריסותיה

המיפלגה הגדולה נבחרה

מאובדן כוחה - והחליטה

התארגן והחזיר לתקופת

חזוהר

"למיפלגה שלנו אין יותר ראשי-משלה. וזה מצב חמור ביותר" הצהרה מפתיעה זו השמיע ביום הראשון שעבר פינחס ספיר, בכנסת-היסוד של חטיבת מפא"י המחדשת, אשר נערך בחווילה של שרה-שיכון, אברהם עופר, באפקה.

הישיבה, שנערכה בחדר האורחים של עופר, הזכירה למשתתפיה, את הישיבות המפורסמות של הגוש, אשר נערכו בביתו של יהושע רבינוביץ, לפני שנבחר כשר-האוצר. ואמנם, הרכב המשתתפים הית זהה, אמ"כ רבינוביץ, ששהה באותה עת בבלון חוריה בירושלים, כשהוא טרוד בבעיות בנק ישראל-בריטניה, לא נכח בה.

הפגישה באפקה באה ביוזמה של שלושה אנשים: פינחס ספיר, אברהם עופר ודויד קלדרון, מנכ"ל הבנק להקלאות. באותה פגישה הוחלט להרוג את הגוש המפורסם של מפא"י, אשר לדעת משתתפיה סובל מדימוי ציבורי גרוע, ולקיים מחדש את חטיבת מפא"י-הגוש, במיסגרות רחבות יותר.

הדחיפה לכך באה כתוצאה מכמה אירועים מדיניים-פנימיים, אשר הדליקו אור אדום בקרב ראשי המפלגה. הסכנה הראשונה היתה זהותה או נכון יותר איהוותה תחטיבתית של ראשי-המשלה יצחק רבין. מפא"י היתה רגילה כי ראשי-המשלה, בין אם היתה זו גולדה מאיר, או לוי אשכול המנוח, יהיו תמיד ראשי התנועה. למרות שיצחק רבין, משך השבועות הספורים ש-הוא מכהן בתפקידו, לא עשה כל צעד שיכול היה להדאיג, חוששים ראשי המפ"י לגה מצעם עובדת היות רבין נטע זר.

מפא"י לא כדאי. אחרי פרשת אלון-אבן, הבינו לפתע ראשי מפא"י, כי אין להם כל יציג בפורום המיניסטריאלי-הישראלי בענייני מדינה ובניחוח. ראשי-המשלה אינו שייך להם, סגנון יגאל אלון איש אחדות-העבודה נושא אף בתפקיד שרה-חוקן, ואילו תיקי-הביטחון הינו נחלת רפ"י.

לפתע התברר גם לראשי מפא"י כי הם היחידים המאפשרים לראשי-המשלה לבחור את שריו מתוכה, בעוד שאר החטיבות והמיפלגות הן המכתיבות לראשי-המשלה את מי יכניס לממשלתו. מזכירות רפ"י (החשן בעמוד 14)

צ"צ'י נגד בגין - ג'בריל נגד עראפאת

הסכר נפרץ!

צה להיבדר רק עם ירדן, ועל ירדן לפתור את הבעיה הפלסטינית. ייתכן שלשונן התחלקה בעת הדיבור. אך הרמז הדק עזר לה בינלאומי עצום.

למחרת היום בא יצחק רבין, ו"תיקן" את הרושם. הוא שלל באופן מוחלט את האפשרות של הקמת מדינה פלסטינית, התיקש לראות בירדן את האפוסטרפוס הבילעדי על העניין הפלסטיני.

אבל גם הוא צעד צעד גדוד קדימה, לעומת גולדה: הוא הכיר לפחות בעצם קיומה של "בעייה פלסטינית", אם כי הוריד אותה לתחתית סולם ה"קדימויות של ההסדר.

אנשי הליכוד מצטרפים

תזווה קטנה אך משמעותית זו בצמרת המימסד לא באה במקרה. היו לה גורמים חיצוניים ופנימיים.

בפגישה ניכסון-ברנצ'ייב הוזכרו לראשונה האינטרסים של הפלסטינים. ארצות-הברית הגיעה למסקנה שהדרך היחידה להציל את ממלכת-ירדן היא להכיר בפלסטינים, ולשכנעם להסכים להקמת מדינת-חסות פלסטינית במיסגרת "הממלכה הערבית המאוחדת" של חוסיין. אנוואר אל-סאדאת הבהיר שאם לא תהיה תזווה, תפרוץ המילחמה מחדש - ושלא תיתכן תזווה ללא התקדמות כלשהי במיגור הירדני והפלסטיני.

התפתחות זו השפיעה גם על חוגים רציניים בישראל. קומץ האישים המטיפים מזה שנים לניצול האופציה כמפתח לשלום יזמו את הקמתה של "מועצה ישראלית למען דו-קיום בשלום ישראלי-פלסטיני". תוך כדי ההכנות לכך גודע להם כי אישים מימסדיים, מן המרכז והימין, מוכנים להשמיע את קולם.

למען סיכוי זה, עוכבה הקמת המועצה. בביתו של הפרופסור יוסי ירב מאוניברסיטת תל-אביב התכנסה קבוצה שבה בלטו, בצד אנשי המערך, שניים מראשי הליכוד: שלמה (צ"צ) להט וישראל פלד, ראשי עיריות תל-אביב ורמת-גן.

הם חתמו במשותף על גילויי-דעת, שכלל שני עיקרים חדשים לגביהם: הכרה בקיומו של "עם פלסטיני", וקריאה ל"היכרות" עימו. (התנאי היחיד לחתימתם - שגילויי-הדעת לא יישא את חתימותיהם של האנשי שים, שהטיפו לרעיון זה קודם לכן, כגון אורי אבנרי, עמוס קינן ואנשי מוקד.)

עם גילויי-הדעת זה, פרץ רעיון השלום הישראלי-פלסטיני למרחב הוירה הפוליטית הישראלית, כשהוא מוצא לו תומכים בכל המיפלגות העיקריות.

סוף האדום הישראלי

כדי לנצל את האופציה הפלסטינית, יש לעשות ארבעה צעדים מוקדמים, והם:

- הכרה בקיומה של הבעייה הפלסטינית.
- הכרה בקיומו של עם פלסטיני.
- הכרה בצורך להיכרר עימו ישירות.

● הכרה בזכותו להגדרה עצמית, ובכך זה זכותו למדינה לאומית משלו בגדה המערבית וברצועת-עזה, תוך הסדר ושגום עם ישראל - אם יבחר בדרך זו, תוך הינתקות מירדן או תוך הסדר עימה.

בשבוע אחד הושגה התקדמות לאורך כל התוויה. יצחק רבין צעד את הצעד הראשון, ואולי גם את השני. יגאל אלון צעד גם את הצעד השני. אהרון יריב צעד שני צעדים, והתקרב לצעד השלישי. צ"צ' וחבריו צעדו שלושה צעדים בבת-אחת, ואילו האישים שצעדו תומך גם את הצעד הרביעי, התכוננו לפעולה נמרצת לזיורו התהליך.

הם יכלו לתצביע על תופעה אחת, שהיתה אולי החשובה ביותר בהתפתחויות השבוע. כאשר הגיעו לארצות-ערב הידיעות על התזווה בישראל, נפתחה מייד התנצחות חריפה בין אירגוני הפידיאון.

אירגוני הקיצוני של ג'בריל ("המיפקדה הכללית") האשימו את אירגון פתח בהצטרפות מזוימה ציונית אמריקאית, ורמזו שיאסר עראפאת מפנים להסדר עם ישראל ולחקמת מדינה "מיני-פלסטינית".

קייטוב זה בין המחנה הקיצוני ובין המחנה המרכזי באירגון לשיחורו פלסטיני הוא סימן ראשון לנכונות הטענה של מחייבי "האופציה הפלסטינית": שמדיניות ישראלית חיובית תביא לפי-לוג במחנה הפלסטיני. תבודד את הקיצוניים, ותגבש הנהגה מתונה שאפשר יהיה לשאת ולתת עימה.

• מילכד אנשי העולם הזה ומרי הטיפו לכך בעבר אדוף (מ"ל) חתי פלד, הסופר עמוס קינן, העיתונאי דויד שחם, מפקד לח"י לשעבר נתן ילין-מור, ואחרים.

הסכר נפרץ. נחשולי המים שנעצרו זמן רב מדי, פרו צו קדימה.

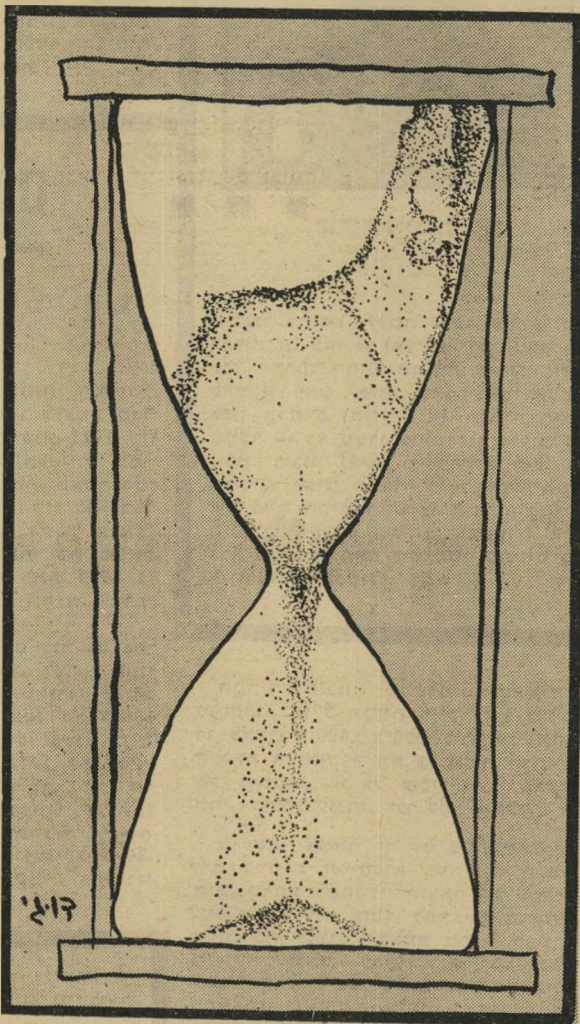
במשך המש שנים עמד ה"ניאט" המוחלט של גולדה מאיר כסכר ענק מול הנחשול ההיסטורי, התובע את הטיפול בבעייה הפלסטינית. בעקשנות של ברזל קבעה גולדה: אין פלסטינים, אין עם פלסטיני, אין בעייה פלסטינית.

היו אלה שזושת הזאווים של הארטום הישראלי לית: לא הכרה בעם הפלסטיני, לא משאיומת עימו ולא שלום שאפשר לו להקים מדינה לאומית משלו בגדה וברצועה.

אצבע בתוך החור

מישרד-החוקן דמה במשך שנים לילד הקטן באגדה, שסתם באצבעו את החור בסכר, בודעו שאם יתחילו המים לזרום בו תתרחב הפירצה והסכר יישטף. במיבטא בריטי מעודן חזר אבא אבן על הניאט הרוסי של גבירתו.

השבוע הדליף מישרד-החוקן של יגאל אלון לעיתון הארץ

שעתה של ארץ-ישראל השלמה

שהוא יזום דיון על הבעייה הפלסטינית בממשלה. אלון עומד לנסוע בעוד שבועיים לוושינגטון. הוא יודע ששם יידרש לגלות גישה חדשה לבעייה זו. הוא ביקש מן הממשלה לתת לו חופש-תימרון גדול יותר.

זה היה רחש ראשון. אחריו באה התפוצצות של פצצה: שרה-הסברה, אהרון יריב, הודיעו בישראל לא תשאיותהן עם האירגון לשיחורו פלסטיני, אלא אם כן יבטל את "האמנה הלאר מית הפלסטינית" (השוללת את קיום מדינת-ישראל). יכיר ביש-ראל כמדינה יהודית ויפסיק את מילחמת-הטרור בה.

מן הזא, נוכח החן, בפעם הראשונה העדה שר ישראל ע"י די שפתיו את האפשרות שישראל תנה משאיומת עם מוח שמכונה כסלאנג הרישמי "אירגון הגג של המחבלים".

דבריו של יריב נאמרו בהקשר אקטואלי שיגרתי: ישראל רר